

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Teze diplomové práce

**Zajišťování potřeb seniorů s důrazem na roli nestátního
neziskového sektoru**

Bc. Zuzana Urbánková

Souhrn

Tato diplomová práce se zabývá tématem zajišťování potřeb seniorů s důrazem na roli nestátního neziskového sektoru. Je rozdělena do dvou samostatných celků, na část teoretickou a analytickou. V části teoretických východisek jsou na základě studia odborné literatury, internetových a legislativních zdrojů vysvětleny základní pojmy a problematika týkající se zajišťování potřeb seniorů a nestátního neziskového sektoru. Analytická část je nejprve věnována obecné charakteristice města Vlašimi, dále pak mapování jednotlivých institucí, jež ve sledované lokalitě zajišťují potřeby seniorů. Následující část práce je již věnována stěžejnímu bodu celé práce, tedy institucionální analýze provedené na Farní charitě Vlašim. Cílem této analýzy je zjistit, zda a na kolik procent daná instituce plní poslání, pro které byla zřízena. V závěrečné části výzkumu jsou shrnuty výsledky a doporučení, jež by mohly vést k nápravě slabých míst ve fungování organizace.

Klíčová slova: senioři, potřeby, nestátní neziskový sektor, institucionální analýza, FCH Vlašim, poslání, město

Úvod

Demografické stárnutí populace postihuje různou měrou všechny země světa. Jedním ze znaků je nárůst procentuálního podílu starších osob k celkové populaci. Současným demografickým trendem je klesající porodnost, zvyšování střední délky života a snižování úmrtnosti. Dochází tak k výraznému nárůstu skupiny velmi starých lidí, tedy osob starších 80 let. V souvislosti s poznatky o demografickém stárnutí populace je stále významnější otázkou zajišťování potřeb seniorů a to zejména těch méně soběstačných či zcela nesoběstačných. V moderní společnosti je obecně známo, že neziskový sektor hraje čím dál větší roli vůči státu při poskytování zdravotně sociálních služeb. K zajišťování potřeb pro seniory velkou měrou přispívají nestátní neziskové organizace. Neziskové organizace působí tam, kde státní organizace působit nestačí. Vzniká tak tedy spolupráce ziskového a neziskového sektoru, která je postavena na principu partnerství.

Cíl práce a metodika

Cílem předložené diplomové práce je zmapovat možnosti zajišťování potřeb v oblasti péče o seniory ve městě Vlašimi a jeho blízkém okolí a popsat činnost nejvýznamnějších institucí, jež tyto potřeby v dané oblasti zajišťují. Práce je zaměřena především na populaci seniorů, u nichž dochází k takovému úbytku funkčního potenciálu, že jsou

při uspokojování svých potřeb částečně či zcela závislí na pomoci druhé osoby, přičemž je při zajišťování těchto potřeb kladen důraz především na roli nestátního neziskového sektoru. Dalším cílem diplomové práce je pak na vybrané instituci, kterou je Farní Charita Vlašim, provést institucionální analýzu dle B. Malinowského. Na základě terénního výzkumu analyzovat jednotlivé institucionální oblasti tj. personál, normy, hmotné zařízení, finance, činnost a public relations. Dále pak na základě provedené institucionální analýzy zjistit, zda a na kolik procent plní organizace poslání, pro které byla zřízena. V případě, že výsledkem analýzy bude, že organizace neplní své poslání či jej plní nedostatečně, budou navržena opatření vedoucí ke zlepšení aktuálního stavu.

Diplomová práce je záměrně rozdělena do dvou na sebe navazujících částí, tedy na část teoretickou a analytickou. Část teoretická je zpracována na základě studia odborné literatury, internetových a legislativních zdrojů týkajících se zajišťování potřeb seniorů. Zjištěné informace od jednotlivých autorů jsou následně porovnávány a sumarizovány, tak aby co nejlépe vystihovaly danou problematiku. Analytická část se zabývá nejdůležitějším bodem celé diplomové práce, tedy provedením institucionální analýzy na Farní charitu Vlašim. Autorkou práce byl proveden terénní výzkum, v rámci kterého bylo hodnoceno šest funkcionálních oblastí organizace. Sběr dat byl uskutečněn na základě pozorování, rozhovorů a studia dokumentů. Na závěr celé diplomové práce je uvedeno zhodnocení výsledků a doporučení, ve kterém autorka shrnuje a vyhodnocuje zjištěné informace, jež byly uvedeny v průběhu celé institucionální analýzy.

Teoretická východiska

V teoretických východiscích práce se autorka nejprve věnovala vymezení základních pojmů a problematice stárnutí populace, dále pak vymezení specifických potřeb seniorů a způsobům jejich zajišťování. V rámci teoretických východisek byla rozebrána analýza instituce dle B. Malinowského, jež byla následně prakticky využita ve výzkumné části práce. Jelikož je v práci kladen důraz na roli nestátního neziskového sektoru, byla věnována samostatná kapitola jednak legislativě a jednak ekonomickým aspektům nestátních neziskových organizací.

Analytická část

Analytická část práce se již zabývala samotnou analýzou instituce. V úvodu byla detailně rozebrána metodologie, pomocí které byl výzkum proveden, a poté bylo charakterizováno samotné město Vlašim. Následně byly zmapovány instituce zajišťující potřeby pro seniory ve zkoumané lokalitě v rámci nestátního i státního neziskového sektoru. Z těchto institucí byla poté zvolena FCH Vlašim, na níž byla analýza provedena. Před samotnou analýzou byla věnována samostatná kapitola vymezení základních údajů o organizaci, poslání a cílům. V rámci institucionální analýzy bylo postupně rozebráno následujících šest funkčních oblastí: normy, finance, hmotné zařízení, personál, činnost a public relations.

Zhodnocení výsledků výzkumu

Činnost FCH Vlašim byla celkově ohodnocena 3,8 body z maximálně možných 5 bodů. Toto ohodnocení se nejvíce blíží známce 4, která představuje stav dobrý, kdy převažují pozitiva a negativní jevy se vyskytují pouze ojediněle a neohrožují tak dosahování účelu a poslání FCH Vlašim. Celkově dosažené ohodnocení 3,8 bodů představuje mírně nadprůměrnou úroveň fungování organizace. Po převedení bodové ohodnocení na procenta bylo zjištěno, že organizace plní své poslání ze 76 %. FCH Vlašim tedy plní své poslání přibližně ze tří čtvrtin, což znamená, že své poslání plní dobře, avšak jsou zde určité rezervy, jimiž je třeba se zabývat. Oblast norem, směrnic a řádů, jimiž by se FCH Vlašim měla řídit, byla ohodnocena 3,1 body, což značí průměrný stav. Autorka práce by doporučovala přijmout administrativního pracovníka, který by veškeré normy, předpisy a řády přepracoval a aktualizoval dle současné potřeby a následně by bylo potřeba všechny zaměstnance s aktuálními dokumenty seznámit. Oblast financí byla ohodnocena 4,5 body, čímž se stala nejlépe hodnocenou zkoumanou oblastí. Charita se doposud nepokoušela o získání dotací ze strukturálních fondů EU, doporučením autorky by tedy bylo se více na tuto oblast zaměřit. Oblast nemovitostí, vybavení a lokace byla ohodnocena 4,2 body. Možným doporučením by bylo se skrze vedení polikliniky více snažit upozorňovat na nedostatky společných prostor polikliniky, jež jsou ve velmi špatném stavu a snažit se tak o jejich nápravu. Oblast personálního zajištění byla ohodnocena pouze 3 body, čímž se stala nejhůře hodnocenou zkoumanou oblastí. Doporučením autorky bylo co nejbližší doplnění znalostí vedoucích pracovníků v oblasti manažerského chování například

v podobě kurzu či semináře a jasnější vymezení jednotlivých kompetencí. FCH Vlašim nemá dostatečně vyřešenou bezpečnost svých zaměstnanců zejména, co se týče zaměstnanců občanské poradny, kteří jednají s rizikovými skupinami lidí. Organizace by dle názoru autorky měla vypracovat ve spolupráci s Policií ČR plán postupu jednání v krizových situacích. Dále je potřeba se více zaměřit na nedostatečné personální zajištění. Oblast aktivit byla ohodnocena 4,4 body. Možným doporučením by bylo do budoucna uvažovat o rozšíření sociálně aktivizačních služeb například o klub seniorů, který by zájemci mohli pravidelně navštěvovat. Žádné takové místo, kde by se mohli senioři pravidelně setkávat, ve Vlašimi ani blízkém okolí není, tudíž by zavedení takové služby pokrylo nedostatečnou nabídku a zároveň pomohlo upevnit pozici organizace v daném regionu. Oblast PR byla ohodnocena 3,6 body. Doporučením autorky by bylo více propracovat síť distribučních míst pro umístění propagačních tištěných letáků. Neomezovat se pouze na lékařská zařízení, nýbrž zařadit i ostatní místa, kde je vyšší koncentrace lidí (nádraží, pošta, lékárna atd.).

Závěr

Závěrem diplomové práce lze říci, že stanovených cílů bylo dosaženo. V průběhu institucionální analýzy byly odhaleny slabé stránky ve fungování organizace, na základě kterých byla formulována vhodná doporučení k jejich nápravě. Slabé stránky byly spatřovány zejména v neaktuálně zpracovaných předpisech a normách a nedostatečném personálním zajištění. Naopak velmi pozitivně byla hodnocena oblast financí, hmotného zařízení a public relations. Nutno podotknout, že zkoumaná organizace hraje významnou roli na poli regionálního rozvoje. FCH Vlašim je totiž, jak již bylo řečeno, jedinou organizací nabízející komplexně tento typ služeb v daném regionu v rámci nestátního neziskového sektoru. Z pohledu udržitelnosti regionálního rozvoje je tak vhodné si toto zařízení ponechat a dále ho rozvíjet. Celkově lze konstatovat, že FCH Vlašim má vhodný potenciál pro kvalitní nabídku služeb v oblasti zajišťování potřeb seniorů.

Zkoumaná instituce byla o výsledcích institucionální analýzy vyrozuměna a seznámena s možnými způsoby řešení slabých stránek. Vedení FCH Vlašim má v plánu se v následujícím roce na nedostatky důkladněji zaměřit a přijmout opatření, jež povedou k jejich nápravě.

Seznam použitých zdrojů

BOUKAL, P. *Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe)*. Vyd. 1. V Praze: Oeconomica, 2009, 303 s. ISBN 978-80-245-1650-9.

DVOŘÁČKOVÁ, D. *Kvalita života seniorů: v domovech pro seniory*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 112 s. ISBN 978-80-247-4138-3.

HROZENSKÁ, M., DVOŘÁČKOVÁ, D. *Sociální péče o seniory*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 191 s. ISBN 978-80-247-4139-0.

MALINOWSKI, B. *Vědecká teorie kultury*. Brno: Krajské kulturní osvětové středisko, 1968, 185 s.

NEŠPOROVÁ, O., SVOBODOVÁ, K., VIDOVIČOVÁ, L.. *Zajištění potřeb seniorů s důrazem na roli nestátního sektoru*. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2008, 85, 8 s. ISBN 978-80-87007-96-9.

NORTH, D. C. *Institutions, institutional change and economic performance*. 1st ed. Cambridge: Cambridge University Press, 1990, 152 s. ISBN 0-521-39734-0.

ŠEDIVÝ, M., MEDLÍKOVÁ, O. *Úspěšná nezisková organizace*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011, 155 s. Management (Grada). ISBN 978-80-247-4041-6.

SOUKUP, V., *Přehled antropologických teorií kultury*. 2. vyd. PRAHA: Portál, 2004, ISBN 80-7178-929-1.

FARNÍ CHARITA VLAŠIM. *Dokumenty* [online]. 2009 [cit. 2015-11-02]. Dostupné z: <http://vlasim.charita.cz/dokumenty/?page=1>

HYÁNEK, V., ŠKARABELOVÁ, S., ŘEŽUCHOVÁ, M. *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z vybraných veřejných rozpočtů metody, problémy, řešení* [online]. 2005 [cit. 2015-11-01]. Dostupné z: http://cvns.econ.muni.cz/prenos_souboru/is/soubory/web/135-scan19-rozbor-metody-problemy-reseni.pdf

ODBOR 24. *Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017* [online]. 2014. [cit. 2015-10-03]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/20851/NAP_311214.pdf

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Hlavní oblasti státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím pro rok 2015* [online]. 2014A [cit. 2015-11-01]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/VPRA9L9BRR9S>

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2013* [online]. 2015 [cit. 2015-11-01]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/pri-uradu-vlady/jiri-dienstbier/tiskove-informace/rozbor-financovani-nestatnich-neziskovych-organizaci-z-verejnych-rozpocetu-v-roce-2013-126017/>

Vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách (Vyhláška č. 505/2006 Sb.). Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/11911/vyhlaska_391.pdf

Zákon o sociálních službách (Zákon č. 108/2006 Sb.). Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/13640/z_108_2006.pdf

Zákon o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností (Zákon č. 3/2002 Sb.). Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?o=3&t=919>